

**יובל
לעליה מגרמניה**

50th Anniversary
of Aliya (immigration)
of Jews from Germany

307

12/1983

טבת התשמ"ד

**משרד התקשורת
השירות הבולאי**

**MINISTRY OF COMMUNICATIONS
PHILATELIC SERVICES**

יובל לעליה מגרמניה

השנה מלאו יובל שנים לראשית העלייה ההמונית מגרמניה ומשאר ארצות מרכז אירופה. כבר לפני שנת 1933 השתקעו בארץ כ-2000 ציונים מגרמניה ומאוסטריה. חלקם אקדמאים במקצועות שונים וכן חלוצים, שחלקם היה רב בהקמת קיבוצים ומושבים בארץ. משנת 1933 עד שנת 1939 עלו ארצה כ-75,000 יהודים ממרכז אירופה, מהם 55,000 מגרמניה ו-20,000 מאוסטריה וצ'כסלובקיה. כבר בשנת 1932 נוסדה "התאחדות עולי גרמניה" שבמרוצת השנים הפכה ל"ארגון עולי מרכז אירופה". ארגון זה תרם רבות לקליטה הרוחנית והחברתית של העולים, כשבשנים הראשונות התמקדה פעולתו בייעוץ מקצועי, בהוראת השפה העברית, בקורסים לידיעת הארץ ובעזרת כספית לזקוקים לכך.

יותר מאוחר דאג הארגון לקשישים והקים בתי-הורים. הארגון הקים מכשיר פיננסי משלו – המפעל לעזרה הדדית – אשר ממלא תפקיד מרכזי בתחומי פעולות הרווחה של הארגון.

לשם קליטת העלייה מגרמניה הקימה הסוכנות היהודית את "המחלקה הגרמנית", שבראשה עמד חיים וייצמן, ושנוהלה ע"י ארתור רופין וגיאורג לנדאואר. מחלקה זו גייסה אמצעים כספיים בתפוצות ליישוב יהודי גרמניה, שבחלקם הסבו את מקצועם ויסדו כפרים חקלאיים כגון: רמות השבים, שבי ציון, בית יצחק ואחרים וכן המושבה נהריה – שצמחה לעיר. כפרים אלה היוו סוג חדש של התיישבות חקלאית בארץ שהתאימה במיוחד לאופיים של עולים אלה. בני הדור השני והדור השלישי של עולים אלה ממשיכים את דרכי הוריהם בכפרים אלה. חלק לא קטן של העלייה מגרמניה היה עלייה חלוצית, שחבריה הצטרפו לקיבוצים קיימים ואחרים יסדו קיבוצים חדשים. קיבוץ הזורע הוא אחד ממשקים אלה, שהוקמו ע"י עולים מגרמניה וקלטו במרוצת השנים, עולים מארצות רבות ויחד עם דור המיסדים וילדיהם הם מהווים חברה מגובשת.

יהודי גרמניה עלו ארצה עם מנהיגיהם, שהיו ראשי ההסתדרות הציונית בגרמניה: קורט בלומנפלד, אלפרד לנדסברג, פנחס רוזן, גיאורג לנדאואר, זיגפריד מוזס, הרברט פורדר, בנו כהן ורבים אחרים. הם השתקעו בארץ ומילאו בה תפקידים מרכזיים. פנחס רוזן, היה שר המשפטים הראשון במדינת ישראל. הוא הניח את

העולים מגרמניה הניחו יסודות כלכליים בתחום הבנקאות, התעשייה והמסחר. עקרונות כלכליים חדשים אלה נעשו במרוצת השנים לנחלת הכלל. בבנק הלאומי כיהנו יהודי גרמניה במשרות הגבוהות ביותר, בנקים פרטיים, שנסדו ע"י יהודי גרמניה מילאו בזמנם, תפקיד חשוב במשק הישראלי. הם הקימו מפעלי תעשייה מודרניים בכל חלקי הארץ, ופיתחו שיטות חדשות במסחר הקימעונאי.

היסודות למשפט במדינה. משה זמורה שהיה הנשיא הראשון של בית משפט העליון הוא אחד מאלה שעלו ארצה עוד בשנות ה-20, שופטים רבים מבין העולים מגרמניה בבית משפט העליון וביתר בתי המשפט בארץ כיהנו וממשיכים לכהן במשרותיהם הרמות. זיגפריד מוזס היה מבקר המדינה הראשון ואחריו בא יצחק נבנצאל, גם הוא עולה מגרמניה.

רמות השבים — היישוב הראשון שנוסד בשנת 1933 ע"י עולים מגרמניה.

THE FIRST SETTLEMENT FOUNDED IN RAMOT HA-SHAVIM BY IMMIGRANTS FROM GERMANY IN 1933

יהודי גרמניה מצאו את מקומם במוסדות האקדמיים בארץ. רופאים בעלי שם עולמי, כבר לפני עלייתם, חינו דור חדש של רופאים ומורים דגולים יסדו בתי-ספר ומוסדות חינוך אחרים כגון: בית הספר הריאלי בחיפה, בית ספר תיכון חדש בתל אביב וכפר הנוער בן שמן.

תרומתם של יהודי מרכז אירופה ניכרת גם בחיים הרוחניים והתרבותיים, בין השאר הם נימנו עם החברים הראשונים של התזמורת הפילהרמונית הישראלית. סופרים ומשוררים נאבקו בשנים הראשונות לעלייתם ארצה עם קשיי השפה החדשה, ובחלקם המשיכו לכתוב את יצירותיהם בשפת האם שלהם. אחרים רכשו לעצמם ידיעה יסודית בשפה העברית ויצרו בה.

ארגון עולי מרכז אירופה רואה כאחד מתפקידיו לשמור על מורשת יהדות גרמניה שהוכחדה. המכון על שם ליאו בק שנוסד ע"י כל הארגונים של יוצאי גרמניה בעולם, ושאחד ממרכזיו נמצא בירושלים, ממלא תפקיד חשוב בחקר תולדות היהדות הגרמנית וכתיבתה.

המעצב: צ. רוזנברג
THE DESIGNER: Z. ROSENBERG

The contribution of central European Jewry to the country's spiritual and cultural life is no less outstanding. They were among the first members of the Philharmonic Orchestra; the writers amongst them struggled to conquer the Hebrew language, and whilst most of them succeeded in expressing themselves in their new tongue, others continued to write in their native language.

Today, the children and grandchildren of these German immigrants are part of the fabric of the Israel nation and are to be found in all walks of life but they still remain faithful to their traditions which are part of the history of the Jewish people, who, in our lifetime, have recreated a Jewish national homeland.

Among the German immigrants were pioneers, some of whom went to join existing settlements, whilst others founded settlements of their own such as Kibbutz Hazorea, which over the years have successfully absorbed immigrants from many countries.

The leaders of the German Zionist Movement also came to Eretz Israel and men such as Kurt Blumenfeld, Alfred Landsberg, Pinhas Rozen, Georg Landauer, Siegfried Moses, Herbert Foerder and Benno Cohen played leading roles in their new homeland. Pinhas Rozen, Israel's first Minister of Justice laid the foundations of Israel law; the first President of Israel's Supreme Court, Moshe Zmora was one of those German Jews who came to the country in the twenties;; Israel's courts are served at all levels by lawyers and judges who originally came from Germany, whilst Siegfried Moses, Israel's first State Comptroller, was succeeded by a fellow compatriot, Yitzhaq Nebenzahl.

In the economic field, the German immigrants opened up new enterprises in banking, trade and industry and their special style of management slowly spread throughout the economy. The top management of Bank Leumi always included several bankers of German origin, whilst the small private banks founded by these ex-German bankers played an important part in the development of Israel's economy. These immigrants also established modern industrial enterprises throughout the country and developed new styles of retail trading.

German Jewry also made its mark in the academic field. World-famous doctors trained a whole new generation of physicians even before coming to Israel, whilst outstanding educators founded a new style of school such as the Reali School in Haifa, the Tel Aviv "New Secondary School" and the Ben-Shemen Youth Village.

50th Anniversary of Aliya (Immigration) of Jews from Germany

This year (1983) marks the 50th anniversary of the beginning of the mass immigration of Jews from Germany and other central European countries. By 1933 there were already some 2,000 German and Austrian Zionists living in Eretz Israel some of whom worked in their own academic professions while others, who had come as pioneers, played an active part in founding kibbutzim and other settlements. During the period from 1933 to 1939, about 75,000 Jews from Central Europe arrived in the country — 55,000 from Germany and 20,000 from Austria and Czechoslovakia.

In 1932 the immigrants from Germany got together and formed the German Immigrants' Association which later became the Central European Immigrants' Association and this played a vital role in helping the newcomers to settle down in their new country. Its main concerns were to give advice in finding jobs, to help in acquiring a knowledge of the Hebrew language and to provide financial aid to those in need. At a later stage, it paid special attention to the needs of the old people for whom it built and managed several retirement homes.

The Jewish Agency set up a special German department, to deal with the German immigration, which was headed by Chaim Weizmann, Arthur Ruppin and Georg Landauer. The Department mobilised funds for the settlement of the new immigrants, many of whom changed their professions and founded agricultural settlements such as Ramot Ha-Shavim, Shavei Ziyon, Bet Yitzhaq and others. These settlements were organised in a distinctive manner, reflecting the background of their founders, and today we find many of the children and grandchildren of the original settlers carrying on the same tradition.

EREZ YISRAEL BOUND (1933).

עולים בדרך לארץ ישראל (1933).

המשרד הראשי: שד' ירושלים 12, יפו 61080
MAIN OFFICE: TEL AVIV - YAFO - ISRAEL
